

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Progresul.

Progresăm? Eată o vorbă la care astăzi foarte mulți nici nu se mai gîndesc, necum să mai pună semnul întrebării după ea, pentru că nu se poate să te îndoești de progresul omenirii, acum, în veacul al douăzecilea, cînd omul a ajuns să cuceriască și văzduhurile, un lucru la care cu cîțiva ani înainte de aceasta nici nu îndrăznea să se gîndiască. Omenirea s'a urcat pe scara progresului la înălțimi amețitoare, încît îți vine să crezi că-i este aproape imposibil a se ridica mai sus. Am ajuns stăpîni peste stihiiile lumii. Nourii, fulgerile, vînturile, mările, razele soarelui, înălțimile și adîncurile, — toate se supun geniului omenesc. Nu i-a mai rămas neamului omenesc decît să străbată și nemărginirile cerului și să comunice cu lumii noi, cu ființe nevăzute încă de ochiul pămînteanului... și atunci — s'a sfîrșit. Dar, cine știe, dacă nu, mainainte ori mai tîrziu, se va începe căderea, prăbușirea? Decînd omenirea se zbuciumă a se zmulge din cătușele în cari parcă o putere demoniacă o ține legată, cite turnuri babiloniene nu s'au zidit, avînd scopul de a ajunge până la cer! Dar nicîcînd nu s'au putut isprăvi. Toate s'au prăbușit, și astăzi n'a rămas din ele decît ici-colea cîteun morman de ruine. Ear turnul babilonic, la care și azi clădește mîntea

omenească, și i-se pare că acuși-acuși va ajunge cu el până la cer, se ridică pe ruinele celor vechi, și din dărămăturile celor prăbușite în cursul veacurilor — mainainte de a fi fost terminate. Și ochiul ager vede deja crăpături în zidirea măeastră, ear urechea fină aude deja troznetul grinzilor din construcția amenințată de prăbușire.

Ne place să ne mîndrim cu progresele uimitoare ce le-a făcut mîntea omenească pe toate terenele, chiar și în cele sociale și morale; dar tabloul ce ni-l facem, este cutotul fals, pentru că privim lucrurile unilateral. Luați numai în mîna un ziar, și veți citi în el despre: O spargere îndrăzneată; — Un omor misterios; — Furt de atîtea ș'atîtea mii; — Familie în mizerie; — Sinucidere din cauza mizeriei; — Grijiile l-au dus în casa de nebuni; etc. etc. Eată decî un alt tablou al progresului din veacul XX. Mergeți apoi la sat, și vedeți cum bietul țaran oarbecă în întunerecul cel mai îngozitor. De trezirea lui la o viață nouă nu-și bate nimeni capul. Cele două instituțiuni cari sînt menite a face educația poporului, școala și biserica, astăzi nu mai sînt ceiace ar trebui să fie. Decînd avem școalele noastre, singurul lucru ce l-au făcut, a fost: învățarea scrisului și a cititului, dar numai atîta, și aceasta în măsură atît de neînsemnată, încît numărul analfabeților e grozav de mare. Ear

de cultivarea și nobilitarea sentimentelor nici vorbă nu poate fi. După ieșirea copiilor din școală, tocmai în timpul cel mai critic pentru creșterea lor morală, școala nu mai are nicio influință asupra lor. Locul școlii ar trebui atunci să-l ocupe biserica, școala adulților.

Dar biserica face și mai puțin decît școala. Slujitorii bisericii se degajează la singurul rol de a mîntui ceremonialul, formele goale și fără niciun rost. Preotul nu mai e adevăratul „părinte“ al poporului, pentru că, deși e în contact zilnic cu el, nu mai cunoaște aspirațiunile, durerile, starea sufletească a poporului său (?). Amar se înșeală preotul care crede că și azi se mai poate susține religiozitatea în popor numai prin forme goale. Ți-e scîrbă cînd vezi cum unii preoți, chiar și dintre cei moderni, din deschiderea Evangheliei, la slova roșie ori neagră, profesesc sfîrșitul sau însănătoșarea bolnavului, și tolerează ca poporul să-i sărute poalele veșmintelor. Și nu se gîndește preotul „modern“ că duhul vremilor de azi este altul decît al veacurilor trecute.

Astăzi poporul nostru se află într'o stare de trecere, cînd se infiripează un nou ideal cultural. Deși nu ne putem urca pe suișul progresului alături de alte neamuri cari s'au dezvoltat între împrejurări mai prielnice, citeo rază de lumină a străbătut și la poporul nostru. Din-ce-în-ce tot mai mare este

FOILETON.

Vălenii-de-munte

și cursurile d-lui Nicolae Iorga.

— Icoane răzlețe. —

13)

De Mihail Gaspar.

Am pomenit în rîndul trecut de sublocotenentul din Reg. 32, Mircea cei Bătrîn, dl Constantin Zagoriș. Acest tînăr ofițer român, cu fața blajină, cu ochii mari, cercetător, este unul din generația tînără de ofițeri, cu studii la dosar, cu suflet cînstit românesc, adus din umilele încăperi țărănești, de prin satele presărate în încîntătoare poeni, cari ofițeri îndreptățesc pedepplin nădejdiile țării, pe cari le leagă de dînsii.

La Văleni acest ofițer, staționat în Ploești, a ținut o serie de conferințe despre modul și felul de luptă al înaintașilor.

S'a pus să ne arate cum s'a răzbuțit pe vremii Românii.

Un bun scriitor care a atras asupra-și luarea aminte a cercurilor înalte militare prin un splendid studiu căruia i-a dat numele: *«Treisprezece zile din viața militară a lui Mihail-Viteazul»* a invocat la Văleni icoana aceluia Voevod, care a întruchipat la timpul său o serie de nădejdi. A vorbit frumos, a vorbit cu priceperea care i-a dat posibilitatea de a concurge cu sfaturile sale, dînsul un sublocotenent în front, la acțiunea marelui stat major al României.

Ne-a trecut în revistă o serie de lupte, și pentru că și noi lăcîi să avem ceva-și folos, ne-a dus în apropierea Vălenilor, la Teișani, în excursie,

la vechiul cîmp de bătălie, unde de pe un înalt platou, cu harta în mîna, ne-a arătat dezvoltarea marelui lupte purtată încontra Tatarilor de Basarab Vodă. Din lecțiile d-nului C. Zagoriș ne-am ales cu un lucru: *să înțelegem că modul de luptă, adoptat și practicat de toate armatele europene, nu este altul decît al lui Mihail Viteazul.*

Ceiace viteazul Voivod, pe care un vechi istoriograf maghiar, Dienes Samuel, îl numește „necioplit“ (bárdolatlan), a știut și a practisat acum 300 ani, au ajuns capacitățile militare europene să practiseze abia azi în veacul XX. Și ceiace nu-și puteau explica istoricii cari au descris viața și faptele marelui Voevod, căci nu-i înțelegeau mișcările, o înțelegem cu ușurință noi azi, cînd vedem în Valahul cuceritor un strateg de prima forță.

Nuamă cunoscîndu-i geniul lui de strateg înțelegem biruințele, minunate, pe cari le-a purtat el, avînd oștiri mici, asupra dușmanilor cari dispuneau de oștiri puternice. Azi în armata română se lucrează în spiritul marelui Voevod, acceptîndu-se pe întreaga linie tactica lui.

Cursurile d-nului Zagoriș au fost o adevărată revelație, o excursie nespuse de frumoasă în veacurile demult apuse, cari resar însă în pomenirea faptelor lor în sufletul veacului nostru.

Înainte sublocotenentului C. Zagoriș se întinde un vast teren de activitate, și cred că nu mă înșel, profunzînd acestui ofițer care ascunde, în dosul frunței sale boltite, timbrul genialității, un splendid viitor în bransa pe care și-a ales-o din tragere de inimă.

Dr. Manicatide, profesor universitar la Iași a ținut cursuri despre „morburii și mortalitate la Românii“. A descris pricepător viața poporului

nostru de pretutindenți, relevîndu-i modul de trai și boalele de cari suferă.

La cursurile d-nului Manicatide am avut, mai ales noi Bănățenii, mare bucurie, întrucît am fost clasificați ca cel mai sănătos ram al neamului. Cursurile au fost urmate de proiecțiuni pe urma cărora ne-a fost dat să vedem toate grozăviile, toate ravagiile, ce le fac morburile diferite în neamul românesc. Pelagra înfricoșată, sifilisul cu îngrozitoarele lui urmări până în al 5-6 genunchi de om, alcoolismul cu stîrpirea sufletului omenesc, toate ne-au trecut pe dinaintea ochilor ca o poveste urfă.

Ca să nu se neglige corpul, la aceste cursuri dela Văleni, simpaticul profesor de gimnastică suedeză, — d-nul D. N. Ciotori, a făcut din ascultătorii două secții: a damelor și a domnilor, cu cari apoi în zori de zi făcea exerciții corporale, atît de cultivate azi în Apus. D-nul Ciotori, care a petrecut cîțiva ani în Suedia, și s'a remarcat și ca un bun nuvelist, este încă tînăr, prea tînăr, și simpatice. În glumă îi ziceam „Sikkerheds Tendstickor“.

Dumnezeule, cum mai îndoaia spinările Românașilor. Parecă vād și acum pe prof. Munteanu-Râmnic care, trecut binișor de anii tinereții, își frămînta trupul în rînd cu tinerii, avînd o deosebită rivnă să-i și întrecă, demonstrînd că anii încă nu fac bătrînețele.

Lecții mai scurte au fost ale d-nului Pericle Papahagi, despre Românii Macedonienți, ascultate cu mult interes, și ale d-nului A. Bogdanu, despre radiu și petrolu. În vremea aceasta însă timpul înclina spre sfîrșite. August ne stetea în prag, și noi ne gîndiam cu părere de rău, că în curînd va trebui să părăsim Vălenii cu Sorbonna lui românească.

dorul de a se zmulge din robia întunerecului. Cuvinte aducătoare de viață, de nădejdi noi, așteaptă poporul dela preoții săi. Și dacă nu le va avea, să nu se mire preoțimea că azi-mine va cădea jertfa nepăsării sale. Astăzi mai mult decât oricând se cere ca preotul să fie, nu ceremonial, ci *învățător* al poporului său, cum a fost și Mintuitorul lumii, înainte de toate: *Învățător*. Fariseismul iudaic și formele goale ale ceremonialului au căzut biruite de puterile ideale ale moralei creștine. Să luăm aminte, că istoria se repetă, ear idealul creștinătății adevărate — va dăinui până la sfârșitul veacurilor...

Petrache.

Medicina științifică (practică), și cea populară și literară.*

I.

Sint peste două decenii decind regretatul Dr. Codrescu, un demn fiu al Birladului, a ținut o conferință la atunci înființatul Ateneu din Birlad, intitulată: *Practicarea științelor medicale de către învățătorul sătesc.* (1886).

Din acest titlu s'ar părea că autorul acelei conferințe ar fi îndemnat pe învățătorul sătesc să practice medicina; dar defapt dînsul se plîngea, ca și noi, că „săteanul suferă de cea mai dureroasă plagă, care este lipsa de ajutor medical rural“, și între altele mai zicea, că „la țară aplicațiunea principiilor de igienă formează adevărata și singura medicină populară“.

S'au mai schimbat lucrurile de atunci, s'au făcut și în serviciul nostru sanitar mai multe îmbunătățiri; dar totuși prea puține pentru ca acestea să fi putut da rezultatele dorite cu privire la regenerarea poporului nostru, care în ultimele decenii, prin energia sa, și ajutat de împrejurări, a reușit a se regenera, și a se emancipa destul de frumos în mijlocul mult frământatului concert european.

Chestiunea ameliorării serviciului sanitar rural chiar se află la ordinea zilei, asociațiunea medicilor din țară de mai bine de un deceniu o tot discută, foile zilnice și periodice de repetiții scriu în această materie; astfel am crezut și eu oportun a mă referi, fie și numai indirect, la felul dăinuiri mai departe a actualei stări de lucru așa cum este, ori a stării pentru o soluțiune mai bună a îngrijirii de sănătatea populațiunii noastre. Nu mă îndoiesc că cei din fruntea

*) Conferință în seara de 16 Febr. la „Cercul cultural Tutova“.

serviciului au minte luminată și inimă caldă pentru sănătatea și regenerarea poporului român; dar și aceasta o știu că trebuie să fie ajutați de toată suflarea în frumoasele lor intențiuni și întreprinderi. Înaintea Domniilor voastre, cari alcătuiți tot un fel de Ateneu, adevă alesul „Cerc cultural al Tutovei“, mi-am permis a pune în balanță medicina științifică alături de cea populară. Această din urmă s'a practicat foarte mult la noi și se mai practică încă; dar cred că demult a sunat ora, ca să inclinăm cu totul către cea științifică, care de altfel și ea se vulgarizează mult-puțin de către unii din apostolii săi și cred că nu fără de folos pentru cititorii cu bună judecată și cu destul simț practic.

Ne vom orienta mai bine în această privință, dacă facem mai întâi și pentru trecut o mică paralelă între medicina clasică, științifică și cea empirică, băbească sau de casă cum îi mai zicea și îi mai zice și acum.

Cred a nu deroga nimica din meritul medicinei științifice de astăzi, dacă spun că la început s'a format din medicina populară. Prin forța lucrurilor medicina a fost la început numai empirică, populară, provenită din experiența unuia și a altuia. Astfel ușor putem da crezământ relațiilor istorice ale lui Herodot, că Babilonienii și Asirienii, ear mai apoi Egiptenii și Grecii, expuneau pe bolnavi în drumul mare, ca să poată obține dela trecători oarecari povești de leucire.

Românii înșiși nu prea dădeau mare importanță medicinei, dar de cea populară tot se mai serviau și ei. — *Caton* zicea că omul nu trebuie să fie bolnav, pe fiul său chiar l-a oprit de a consulta vreun medic; ear la extrem, recomandă frunză de varză, așa la scrintitură, la răni și altă asemenea. Astfel pe nesimțite medicina casnică sau băbească a luat dimensiuni de necrezut și aceasta la toate popoarele, încât acum trebuiește o luptă serioasă pentru a putea fi desrădăcinată. Și mai ales poporul nostru are acea însușire de a evita căutarea sănătății sale cu doctorii, cari de altminteala până în timpurile mai noi i-au și lipsit aproape peste tot; pe de altă parte medicina populară a fost cultivată, demultor cu oarecare pricepere, de către „babe sau uncheși“, moștenită fiind prin tradiție dela moș-strămoșii noștri Români ori Daci.

Un exemplu caracteristic din cele mai eclatante, că și alte popoare n'au fost mai pe jos cu privire la practicarea medicinei casnice, este și următoarea glumă, ce a făcut-o la curtea ducelui Ferrara bufonul *Gonell* spre plăcerea sau neplăcerea stăpînului său *Alfons d' Este* (bărbatul *Lucreției Borgia*). Anume *Gonell* iese într'o zi desdedimineață pe stradă cu o bonetă de

noapte în cap și pe deasupra cu o pălărie mare, ear la obraz legat și învelit cu pelerina. Orcine îl întilnia, îl întreba: Ce ți-e? El răspunde că are crîncene dureri de dinți. Fiecare îi recomanda câte un leac, pe care el își însemna numele persoanei consultate. Întors la curte, și-a continuat rolul, primind sfaturi și dela oamenii de curte. În fine el intră la duce, care de asemenea îi spune un leac. Atunci *Gonell* desfolindu-se, zice: „Și alteța voastră sinteți doctor? Priviți lista aceasta cu vreo 200 de nume de consultanți, și notați că nu am parcurs decât o singură stradă; mă prind a găsi mai mult de 2000, dacă ași cutriera tot orașul“.

Acum însă Italia, unde s'a petrecut acest epizod hazliu, precum și Germania și Austria au în fiecare comună câte un doctor, care îngrijește de salubritatea publică și de sănătatea locuitorilor. Cînd vom ajunge și noi la acest ideal, fără îndoială că și la noi se va schimba cu totul fața de lucruri de astăzi, în privința stării sanitare a populațiunii. Să-mi dați voe, a mai face o comparațiune a trecutului cu prezentul. Înainte cu jumătate de secol cei vreo 30 doctori străini din București, căci doctorii români nu erau pe atunci, aveau a lupta destul demult cu podurile de lemn încît mai mergeau și calare la bolnavi, d. e. pe podul Mogoșoaiei unde înotau acele lemne în noroi și apă. (Comunicat de Dr. Fiala). Astăzi printre cei 300 de medici ai Bucureștilor, în marea majoritate români, unii fac vizitele d-nilor cu automobilul, pentru care ar dori ca toate străzile capitalei să fie pavate cu asfalt cum e Calea Victoriei, cea atît de impracticabilă în vechime.

Astăzi medicul de plasă din țară se află, în mare parte, în situațiunea medicilor capitalei de acum 50 de ani, căci și dinșii prea adeseori sint siliți a se transporta cum dă Dzeu, sau pe câte un cal, dela o comună la alta, pe soșele din cele mai puțin practicabile; ne nutrim însă cu speranța că odată cu progresul neamului nostru, va trebui să se îmbunătățească și serviciul nostru sanitar rural. Dar măntreb, și cu mine cred că întrebați și domniile Voastre: avînd destui medici la îndămină, lumea să-și bizue păstrarea sănătății sale numai îngrijirii acelor reprezentanți ai lui *Esculap* și ai *Igiei*, ori că fiecare după puterile și cunoștințele sale să caute a preveni factorii răi, cari i-ar putea vătăma sănătatea? Nici nu mai încape îndoială în această privință; știința despre păstrarea sănătății și de prelungirea vieții, care este igiena, trebuie să o învețe toată suflarea omenească. Pot dar repeta cuvintele citate mai sus ale doctorului *Codrescu*: că *aplicațiunea principiilor igienei* — și nu numai la țară, ci orunde — *formează adevărata și singura medicină populară.*

Dr. Gheorghe Crăiniceanu.

Între lei.

Narațiune istorică de E. Malsow.

7) Trad. de Ilie Bogdanu.

Împărații români nu întrebuntau jocurile nuaim pentru plebea capitalei, ci ele erau un mijloc escent și pentru a ține în frîu straturile culte ale populației. Cucit erau mai multe jocuri, cuatit se făcea mai puțină politică! Jocurile erau pentru Romanul nobil sau de jos maipresus decât toate chestiunile de politică internă sau externă. Jocurile nesingeroase din circ — alergări de vehicole, nu mai multumiau poporul roman nici pe timpul republicei; alte jocuri le luaseră locul, le scosuseră din uz: lupta gladiatorilor și întărirea animalelor. Până la ce dimensiuni nebune fură duse aceste lupte de gladiatorii, se poate deduce de exemplu de acolo, că *Trăian*, unul din cei mai omenoși imperatori ai Romei, după întorcerea sa victorioasă din războiul dela Dunăre, a făcut sărbări, cari au durat 123 zile, în cari au luptat 12000 gladiatorii; ceiace însemna, un măcel reciproc al plebei romane. Pompa care fu dezvoltată cu această ocaziune nu se poate descrie. Deja *Cezar* puse într'o zi să lupte 300 de gladiatorii, cu paveze de aur, contra a 300 cu paveze de argint.

Nu se incasa nicio taxă de intrare în teatrele, unde se dedeau aceste jocuri. Plebea putea să se amuzeze gratis zile și săptămîni întregi. Cheltuelile le suportau potentaiții, a căror nume deveniau cuatit mai sărbătorite, cucit se cheltuia mai mult pentru jocuri.

Mult mai grozave decât aceste lupte de gladiatorii, erau întărirea animalelor. Captivii din război, sau criminalii condamnați la moarte erau

aduși cu grămada, destinați fiind să se lupte în arene cu fiarele sălbatice. La început erau destinate acestor lupte numai animale de vînat, sau răpitoare domestecite, încontra cărora se puneau luptătorii bine armați și exerciați; însă luptele cu animale de vînat și animale domestecite își perduceră încurînd acest caracter prin introducerea întărirea de animale. Înlocul lor veniră jocurile înfiorătoare, în cari animalele nedomesticite și rapace fură lăsate asupra unor oameni prost armați sau în imposibilitate de apărare; cînd lipsiau oamenii, atunci se lăsau bestii sălbatice să se sfășie între ele, după ce mainainte se întăritau prin foame, arsuri și împunsături. Și la aceste jocuri se dezvolta o pompă fără păreche. Cele mai rari și mai variate specii de bestii răpitoare au fost aduse din cele mai îndepărtate țări și cu spese colosale. Istoriceste documentat este numărul animalelor sălbatice, care luptau într'o singură zi în arenă. Pompeii aranjase o luptă de animale între 600 lei, 18 elefanți și 410 alte bestii răpitoare din Africa.

În luptele ațîțitoare de animale aranjate de *August* au fost uciiți în arenă, pusă sub apă, 36 crocodilii, și *Caligula* lăsă într'o zi ca 400 urși să se devoreze reciproc. Ca variație se dedeau ocazional și scene teatrale, al căror subiect era luat din istorie sau basme cari erau rediate cu o fidelitate naturală de se făcea părul măciucă. Criminalii, condamnați la moarte, sau captivi din război trebuiau să se preteze a reprezenta pe *Ercule* pe rugul arzător sau pe *Orfeu* sfășiat de leu. Într'uncuvînt se facea totul ca poporul depravat și crud să fie ținut într'o eternă amețeală de spirit.

A treia zi după sosirea creștinilor la Roma, placarde așiate pe pereți în toate străzile, anunțau începerea jocurilor în ziua următoare. Creștinilor captivi din cazarmă li-se împărțasi că dinșii, ca criminalii condamnați, vor trebui să meargă mine în arenă. Ei petrecură ultima lor zi în rugăciuni și cîntări comune. *Perpetua* și *Antoniu* își jurară să moară împreună. Amîndoi o isprăviseră cu viața, fiind mulțumiți, că au avut parte, cel puțin un timp scurt, să se folosiască de fericirea amurului lor.

În dimineața zilei de execuție se adună mica comunitate, pentru ultima oră, împrejurul șefului ei, în curtea cazarmei. Acolo se ținu în tăcere un ultim serviciu divin apoi se așezară aproape unul de altul, așteptînd sosirea orei de execuție.

Pela amezăi intră în temniță un detașament de soldați, sub conducerea unui căpitan, pentru a-i escorta. Încăodată se îmbrățișară și se sărutară unul pe altul și-și poștiră o revedere reciprocă apropiată, apoi plecară, dof cu dof, înaintea morței. Străzile înferbintate de soare, prin cari treceau, erau pustii, deoarece toți, cîți nu erau reținuți de afaceri urgente, se găsiu în amfiteatru, în care încăpeau aproape 100.000 oameni*). *Împăratul Vespasian* a construit acest edificiu colosal, care și astăzi cu ruinele sale, stîrnește admirație din cauza colosalei sale circonferențe.

El era compus, după cum se poate vedea deslușit din ruine, din o arenă de forma eliptică, încunjurată de o clădire rotundă masivă de peatră, avînd patru etaje, și o înălțime de 50 metri.

*) Colosseul.

CRONICA.

Nou alesul episcop, P. C. Sa dl. Dr. Miron E. Cristea, după ce a făcut Vine-rea trecută o vizită prefectului nostru la Lugos, a plecat la Budapesta, unde s'a prezintat la ministrul prezident, la ministrul cultelor, și la secretarii de stat Tóth și Molnár, fiind pretutindeni primit cu o deosebită afabilitate, ear Marți a trecut peste examenul canonic înaintea sfintului sinod episcopesc la Sibiu.

Dela *Bistrița* ne sosește vestea, că alaltăieri a încetat din viață căpitanul *Ion Margineanu*.

Învățătorul *Gheorghe Guga* din Răcășdia și învățătoarea *Silvia Ciulin* tot din Răcășdia, — fidanțați. Felicitări!

Bătrînul nostru burghez *Jacob Botoș* a venit la redacție și cu ochii înlăcrimați ne-a povestit tragicul sfârșit al fiului său, înaltentatul *Jacob Botoș*, care ieșind din serviciul bun ce l-a avut pe vremuri la banca „Luceafărul” din Verșeț, amăgît de lăcomia care nicicînd nu duce la bine, la anul 1901 a emigrat în America, unde în Septembrie a. c. o crudă boală l-a retezat dintre cei vii în vîrstă de 38 ani. Sărmanul, pînă a nu-î ieși sufletul, a lăsat cu limbă de moarte să i-se arză corpul într'un Crematoriu, ca astfel cumva doar' îi va ajunge în patria sa iubită vr'un grăunte din pulberea ființei sale înstrăinate. Îl jălește soția, fiica sa de 9 ani, un frate, cinci surori și îndureratul său tată. Fie-î țărîna ușoară și memoria binecuvîntată!

Harnicul negustor *Ion Cenda* din *Bania* (Valea Almăjului) a fost împușcat seara la 7 ore în prăvălia sa, remînînd mort pe loc. Făptașii, pîn'acum necunoscuți, sînt urmăriți cu energie din partea jandarmilor.

Țăranul de 60 ani, *Arsenie Cioloca* din *Vraniuș* a fost găsit mort sub moara satului, unde l-a prăvălit noaptea tot năpraznica — beție.

Concurs pentru un post de profesor de istorie și geografie la pedagogiul din Caransebeș.

Taxe de telefon și telegraf între Ungaria și România sînt scăzute la 10 bani de cuvînt.

Poliția din St. Petersburg a descoperit o mare conjurație împotriva Țarului.

Știrile paralele de bănci de jos în sus, erau așezate astfel că din orice loc să se poată vedea deslușit în toate părțile arenei. În rangul întîi erau locurile rezervate familiei imperiale și celor mai mari dignitari ai statului. Aceste locuri, fiind cele mai apropiate de arenă, aveau instalații speciale pentru apărare încontra animalelor sălbatice. Bestiile sălbatice se găseau în colivii zidite sub arenă.

Spre apărare încontra razelor solare era întins peste tot spațiul o pînză mare, deoarece amfiteatrul nu avea acoperiș.

Decorațiunile lucitoare și artistice ale părților, băncile și balustradele, hainele bărbaților și femeilor nobile, garnisite cu fir și petri sclipitoare, și rochiile multicolore, pe cari le iubiau, ca și astăzi, Romanii, formau împreună o pompă adevărat orbitoare.

Cînd se apropiară creștinii de teatru, auziră zbirăturile a miș de voci. Erau zbirăturile sălbatice, pe cari le scotea plebea, cînd un luptător învins primia dela adversarul său lovitura de grație. Cu aceasta se termina partea primă a jocurilor, luptele de gladiatori. Acum avea să urmeze întăritarea animalelor.

Era obiceiul ca victimele destinate întăritării animalelor să se ducă într'un coridor lung care era la aceeași înălțime cu nivelul arenei. Acolo erau ținuți să șează pe bănci de peatră, pînăce se da semnalul de introducere. Coridorul era lat și înalt, și primia lumină suficientă dela ferestrele ce dădeau înafară. El nu se termina în linie dreaptă spre arenă, ci făcea înaintea ei un dreptunghi așa încît celce șeada în acest coridor nu vedea ce se petrece în arenă. Contra acestora îi apăra

Cunoscutele premii »Nobel« de cîte 193.360 franci, s'au împărțit astfel: Premiul pentru chimie, renumitul profesor *Vilhelm Oszwald* din Lipsca, pentru medicină, profesorului *Kober* dela univ. din Berna, pentru literatură, scriitoarei suedeze *Selma Langerlöf*; premiul păcii s'a împărțit între *Beernaer* ministrul președinte belgian și *Destournelles de Constant* senator francez.

Profesor ordinar la catedra de științe naturale a pedagogiei din Caransebeș a fost ales de Conzistor d-nul *Gheorge Noaghea*.

Institutul „*Ústredná banka úcastinný spolok*” din Budapesta (V. Sas u. 24) a întîmpinat la institutele finanțare românești un interes extraordinar. E cercetat din partea multor firme comerciale și industriale în afaceri de credit și informații. De prezent pertractează în chestia preluării unui birou de informații.

La Adana au fost executate Duminecă 25 persoane cari luaseră parte la masacrarea Armenilor.

D-șoara *Emilia Moise* a fost numită de ministrul instrucției de învățătoare la școala comunală din Rudăria.

Dumitru Valușescu a fost numit învățător la școala comunală din Putna.

În Bihor sămănăturile au fost năpădite de musca verde (de Hessen).

Aviatorul francez *Blériot* a făcut Duminecă o ascenziune la Pera (în Constantinopol), care s'a sfîrșit cu distrugerea aeroplanului său. *Blériot* a fost rănit la mină și la șold. Acum zace în spitalul francez din capitala Turciei.

La postul de învățător din *Cacova* auzim că au competat cinci învățători, dintre cari nădăduim că braviii noștri *Cacoveni*, nelăsîndu-se ademeniți de *cerșirea* voturilor, fiind vorba de soarta comunei pe zeci de ani, vor ști să-și aleagă pe cel mai calificat, pe cel mai vrednic.

Candidatul de preot *Alexandru Stoica* (Se-lișcioara) cu d-șoara *Cornelia Popovici* (Iladia) își vor serba cununia poimîne, Lunî, în biserica ort. rom. din Iladia. Multe felicitări!

Poetul norvegian *Björnson* e pornit spre însănătoșare.

Secretarul prințului *Ferdinand* al României s'a sinucis.

Școala pentru economia de casă (școala de menaj), susținută de »Reuniunea femeilor române din Sibiu«, deschide la 15 Ianuar n. un curs de *bucătărie fină*. Cursul va dura dela 15 Ianuar pînă la 15 April. Taxa lunară a acestui curs e de 80 cor. Elevele primesc locuință și întreagă întreținere în internatul școlii. Informațiunile se pot primi dela d-șoara *Tulia Bogdanu*, Sibiu, Str. Baier Nr. 1. În timpul acestui curs școala primește și execută comande pe lingă prețuri convenabile.

Georges Rignous și *Fournier* din Rochelle au reușit a născoci puțința de a și vedea pe cel cu care vorbim la telefon.

BIBLIOGRAFIE.

Au apărut din publicațiunile d-nului *Dr. Iosif Popovici*, docent de filologia română la universitatea din Budapesta:

1) **Dialectele române. IX. Dialectele române din Istria.** Partea 2-a. Texte și glosar. Cu 4 planșe reprezentînd Români din Istria. Halle a. d. S. 1909. Prețul 4 Mk (5 Frc).

2) **Poezii populare române. I. Balade populare din Bănat.** Din publicațiunile Ministerului cultelor și al Instrucției din București. Ora-șița 1909. Tipografia »Progresul«. Prețul 1 cor. 80 fil.

De vinzare la toate librăriile din țară. Publicații din anii trecuți ale prof. Dr. Iosif Popovici:

Rumaenische Dialekte. I. Dialekte de Muntenî and Pădurenî im Hunyader Komitat. Halle a. d. S. 1905. Prețul 4 Mk.

Poezia populară română. I. Bocetele românești. Oravița 1908. Tipografia »Progresul«. Prețul 80 filerî.

Poșta Redacțiunii.

I. I. Srediște. Primit. Se va publica cînd îi vine rîndul.

I. B. București. Așteptăm răspuns referitor la retipărire.

S. C. Crușova. Trimiteți-ne ceva în jargonul macedonean. Salve!

Poșta Administrațiunii.

Pe restanțierii nepăsători pe cari i-am și improcesuat îi vom scoate încurînd și la vedere publică.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu.**

Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

un grilaj solid mișcător. Deși, cei destinați morței, nu vedeau grozăviile cari se petreceau în arenă, ei totuși auziau deslușit urletul fiarelor, văicărelele sfășiaților și muribunziilor, zbirăturile sălbatice ale plebei, ceiace le ajungea la ureche ca mugetul unui uragan.

Abia se așeză aici mica comunitate, cînd apărură un centurion*) care ordonă Perpetuei și lui Antoniu ca să-l urmeze. Ambiș se apucară de mîni, schimbară o ultimă privire intimă unul cu altul și urmară conducătorului lor. Acela nu-î conduse spre grilaj, ci îndărăt, și dispăru cu amîndoi în unul din coridoarele laterale. Li-se pregătise lor chinuri deosebite? Sau a intervenit pentru ei vreunul dintre cei puternici? Nu cumva aveau să trăiască, pecînd ceilalți trebuiau să moară?

Tovărășii nici nu observară plecarea lor, deoarece fiecare dintre ei era ocupat cu sfîrșitul apropiat și neînlăturabil.

Un sunet de trîmbiță se auzi din arenă: era semnalul că întăritarea va începe. O ceată de sclavi înarmați se apropiară de creștinii spre a conduce bărbații, femeile și copiii la grilaj. O împinsătură, și se ridică în sus. Incept ieșiră ei spre locul întins din mijlocul arenei. Sclavii părăsiră pe cei nenorociți, și grilajul se închise în urma lor.

Acum se făcu o tăcere adîncă în spațiul colosal. După o minută scurtă o mină din loja imperială ridică sus o batistă. Zîngănînd săriră coliviile în sus. Par'că ar fi răsărit din pămînt, așa săriră în arenă lei, pantere și tigri. Urletele lor umplură aerul, și produsură în bănci un ecou de miș de voci, cînd bestiile flămînde săriră pe victimele lor și devorau pe cei lipsiți de apărare.

*) Căpitan.

Deja după o jumătate de oră, zacea pe pămînt, în singele ei, întreaga grămadă de captivi sfășiați. Sute de sclavi, înarmați cu drugii lungi ascuțite alungară bestiile îndărăt în coliviile lor. Rămășițele nenorociților fură scoase afară. Care mai dădea semne de viață, primia în camera mortuară lovitura de grație.

În acest timp Perpetua și Antoniu fură conduși pe niște trepte în jos, într'o subterană mare, ce se găsea sub arenă. Aici se găseau lingă coliviile zidite ale animalelor, lingă armele și și camerele de toaletă ale gladiatorilor, garderoba și locul mașinării teatrale, cari erau pe acele timpuri foarte dezvoltate. Într'una din aceste camere se găsea conducătorul jocurilor, înaintea căruia fură aduși amîndoi. Din gura lui aflară soarta lor. Pentru a satisface poșta poporului, doritor de noutăți, se ordonase că Antoniu, ca cel mai voinic dintre creștinii captivi, trebuie să se lupte de 3 ori cu arma ascuțită pentru Perpetua, și anume, pe rînd, încontra unui leu, apoi a unui tigr și a unui taur. Dacă învingea în aceste trei lupte, atunci li-se dăruia viața și libertatea, lui și Perpetuei.

Cînd află Antoniu aceste condițiuni, inima i-se umplu de o mare speranță. El întinse brațele sale puternice, își ridică jubînd soția în sus, și-î acoperi de sărutări buzele palide. Ea însă cunoștea mai bine decît dînsul obiceiurile poporului; ea știa, că lupta pentru dînsa nu poate însemna altceva decît prelungirea chinurilor lor; totuși, în fața morții, ea nu putea să ia soțului ei iubit speranța ultimă. Tăcută îl strînse la pept și-și încredințară suflete lor lui Dumnezeu.

Casa

de lângă biserică Nr. 305 din Oravița-rom.
e de vânzare din mână liberă.

A se întreba la proprietarul Aurel Nedici.

America!

Plecarea: din Havre în fiecare Sâmbătă.
din Wien în fiecare Marți.

Linia franceză.

Bilete de tren americane pentru oricare sta-
țiune cu prețurile originale.

Informațiuni gratuite și franco numai prin
Linia franceză.

Wien IV., Wiedner Gürtel Nr. 16.

15-13 A se observa precis adresa!

Anunț.

Acții d'ale băncilor
din Oravița și jur

le cumpără cu prețuri culante, reclamînd
10-2 oferte în scris,

Johann Belgrader și fiul
— ORAVIȚA. —

Tîrg mare de crăciun
în magazinul
cu articole de mode

al lui

IULIU WEISS

— în Oravița. —

4-2 Mare depozit

de costume pentru bărbați și copii.

Palarii.

Magazin enorm de mare

cu ghete pentru bărbați,
dame și copii

în toate culorile și calitățile.

„PLUGARUL“
societate pe acții din Cacova

x-16

dă

5-6%

și plătește și darea după depuneră.
Acordă împrumuturi pe obligațiuni și
amortizare cu 6-7%, ear personale
cu 8%. Escomptează cambii. Asigu-
rează vite și mijlocește cumpărarea de
mașini agronomice.

Anunț.

Cele mai bune, mai moderne și
mai durabile

ghete și cizme

numai la mine se pot căpăta. În magazinul
meu am tot felul de ghete, lucrate exclusiv
în atelierul meu.

După comande pregătesc ghete ameri-
cane, vinătorești, ortopede și alte
feluri de ghete de cea mai bună ca-
litate, ca: ghete de tină, cămașle,
ghete de zăpadă, ghete comode, etc.

Prețuri solide și moderate.

x-23

Cu stimă

BENEDICT CSONGÁR

— Oravița. —

De vânzare o mașină de cusut
pentru păpușari cu prețul de 50 cor.

„SENTINELA“

institut de economii și credit
ca societate pe acții
în Satul-nou (Réva-Ujfalu)

efectuește toate operațiunile de bancă și
primește depuneră spre fructificare cu
5% interese, plătiind insti-
tutul și darea de 10% după interese. La
cerere se trimite deponenților și cecuri poștale
cu care se trimite bani fără a plăti porto la poștă.

Direcțiunea.

Banca de asigurare

„Transylvania“

fondată la 1868, primește asigurări de viață
și asigurări încontra fecului și încontra grin-
dinei etc. în condiții foarte favorabile.
Valori asigurate: 105 milioane cor. — Des-
păgubiri plătite: 71/2 milioane cor. Fonduri
de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în Sibii, strada
Cisnădiei 5., la Agentura principală în Arad,
la Agentura cercuală din Oravița și la
Agenturile locale de prin diferite comune
românești, reprezentate prin băbați de ai
noștri de toată încrederea.

Farmacia

„La Sf. Gheorghe“

— Oravița —

visa-vis de prăvălia lui R. Goldstein
în strada principală.

În farmacia mea arangeată modern, se capătă
înafară de

tot soiul de medicamente și
diferite parfumuri franceze,
engleze, pudră, săpunuri

și alte articole de tot felul atît pentru
terance, cit și pentru damele de elită.

Cu distinsă stimă

ADOLF GROS

apotecar.

La

Tipografia „Progresul“

în Oravița

se capătă

totfelul de tipărituri,

cu prețuri absolut solide.

Tîrg mare de crăciun!

Nainte de a Vă face cumpărăturile în capitală sau altundeva, nu întîrziati
a-mi cerceta și

tîrgul mare de crăciun

Nimeni nu e îndatorat să cumpere. Fiecare lucră în interesul său, dacă vine
să-mi vadă

podobele pentru pomul de crăciun
expoziția de zahăr, totfelul de marfă actuală.

Cu stimă

BARTOLOMEU SAUBERMANN.